

Evoluția raportului de schimb în comerțul exterior al României

Raportul de schimb („terms of trade”) este un indicator al prețurilor relative aferente comerțului exterior și reflectă competitivitatea externă a ofertei naționale, respectiv măsura în care bunurile și serviciile se valorifică sau nu pe piața externă la prețuri superioare celor aferente importurilor de bunuri și servicii.

Un raport supraunitar evidențiază creșteri ale prețurilor la export superioare celor de la import sau reduceri ale prețurilor la export mai mici decât cele la import.

Comisia Europeană acordă o atenție deosebită acestui indicator în analizele și prognozele pe care le realizează privind evoluția comerțului exterior și a prețurilor internaționale, încercând să explice efectele favorabile sau nefavorabile ale tendințelor înregistrate, spre exemplu, de prețurile la nivel mondial ale petrolului, asupra fiecărei economii din Uniunea Europeană sau asupra monedei naționale în raport cu euro sau a euro în raport cu dolarul.

În România, evoluția din ultimii ani a prețurilor de export pentru bunuri și servicii a fost net superioară celei înregistrate de prețurile de import pentru bunuri și servicii, împiedicând astfel o deteriorare suplimentară a balanței comerciale și o majorare a ieșirilor de venit național în afara granițelor.

Evoluția raportului de schimb în comerțul exterior de bunuri și servicii

- % -

	2003	2004	2005	2006	2007
Indice de preț export	98,1	105,0	112,1	108,1	107,6
Indice de preț import	96,0	100,9	108,7	102,6	99,4
Raport de schimb	102,2	104,1	103,2	105,3	108,3

Sursa: Calcule CNP pe baza datelor INS

Beneficiind de o detaliere pe ramuri și secțiuni a informațiilor statistice publicate de INS, acest articol se concentrează pe analiza raportului de schimb din comerțul exterior de bunuri.

România a realizat în ultimii ani un raport de schimb supraunitar, acesta majorându-se de la 101,6% în anul 2003 la 108% în anul 2007.

Astfel, se poate afirma că țara noastră s-a înscris pe o tendință clară de ameliorare a structurii comerțului exterior, ca efect al creșterii continue a performanțelor economiei, precum și a competitivității externe a produselor românești.

Practic, raportul de schimb a înregistrat două majorări semnificative, respectiv în anul 2004, cu 2,8 puncte procentuale, și în anul 2007, cu 3,6 puncte procentuale.

Evoluția raportului de schimb în comerțul exterior de bunuri

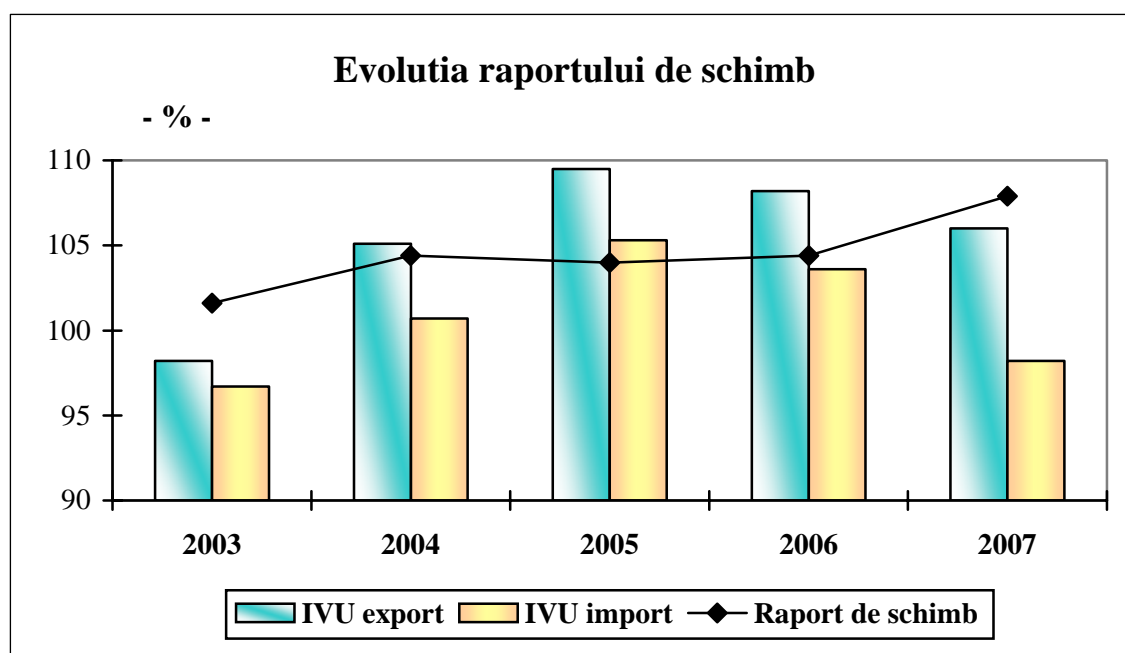
- % -

	2003	2004	2005	2006	2007
Indice valorii unitare la export	98,2	105,1	109,5	108,2	106,0
Indice valorii unitare la import	96,7	100,7	105,3	103,6	98,2
Raportul de schimb	101,6	104,4	104,0	104,4	108,0

Sursa: Institutul Național de Statistică

Astfel, în ciuda unui context internațional mai degrabă nefavorabil, dominat de volatilitatea prețurilor la multe materii prime și energetice, s-a reușit, ca urmare a valorificării superioare a oportunităților de pe piețele externe, obținerea unui indice al valorii unitare (IVU) de 106% la exporturile de bunuri, ceea ce, în condițiile unui indice al valorii unitare de 98,2% la importuri, a condus la realizarea unui raport de schimb de 108%, fiind totodată cel mai mare nivel al acestui indicator înregistrat după anul 2000.

Evoluția indicilor valorii unitare de export și import, precum și cea a raportului de schimb este prezentată și în graficul următor:

Evoluția favorabilă a raportului de schimb s-a manifestat și în ceea ce privește unele **produse ale construcțiilor de mașini**, care au o pondere semnificativă în comerțul exterior al României. Astfel, în ultimii ani s-a constatat faptul că indicii prețurilor la export au fost superiori celor de import:

Cod NC	Denumire	2004	2005	2006	2007
84	Cazane, turbine, motoare, aparate și dispozitive mecanice: părți ale acestora				
	Export	97,8	101,7	108,6	102,0
	Import	96,3	98,4	98,9	97,1
	Raport de schimb	101,5	103,3	109,8	105,0
85	Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat și de reprodus sunetul și imagini TV				
	Export	97,6	104,7	105,6	97,9
	Import	94,2	98,9	101,0	96,7
	Raport de schimb	103,5	105,8	104,5	101,3
87	Automobile, tractoare și alte vehicule terestre				
	Export	90,7	106,1	105,2	103,8
	Import	102,0	97,8	101,0	94,6
	Raport de schimb	88,9	108,5	104,2	109,8

În cazul **exporturilor** în anul 2007, un indice al valorii unitare mai mare decât cel pe total cu 6 puncte procentuale, s-a realizat la **produsele metalurgice**, care dețin o pondere în total exporturi de 16,3%. În cazul exporturilor de **materii textile și articole din acestea** care au o pondere de 13,3% în total exporturi, s-a înregistrat un indice al valorii unitare de 106,9% cu 0,9 puncte procentuale peste medie. În cazul **produselor minerale** (în această secțiune combustibilii și uleiurile minerale au o pondere de circa 97%) care dețin 7,8% din total exporturi s-a realizat un indice al valorii unitare de 106,8% cu 0,8 puncte procentuale peste cel total.

Dintre exporturile de bunuri cu un indice al valorii unitare mai mic decât cel pe total se pot menționa grupele de **mașini și dispozitive mecanice, mașini, aparate și echipamente electrice, aparate de înregistrat și de reprodus sunetul și imagini TV (99,7%), mijloacelor și materialelor de transport cu (102,6%) și materiale plastice, cauciuc și articole din acestea cu (105,4)%**.

Sintetic, indicii valorii unitare la export peste medie sunt prezentați în tabelul următor:

	IVU 2007/2006 %	Ponderea secțiunii de bunuri în total export %
IVU - TOTAL	106,0	-
IVU > IVU total		
Metale comune și articole din acestea	112,0	16,3
Materii textile și articole din acestea	106,9	13,3
Produse minerale	106,8	7,8
IVU < IVU total		
Mașini și dispozitive mecanice, mașini, aparate și echipamente electrice, aparate de înregistrat și de reprodus sunetul și imagini TV	99,7	22,2
Mijloace și materiale de transport	102,6	11,9
Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea	105,4	5,0

Sursa: Institutul Național de Statistică

În cazul **importurilor** cu un indice al valorii unitare peste medie se pot menționa **produsele minerale** (combustibilii au o pondere de 91%) cu 102,4% și care reprezintă 12,1% din total import. Peste medie s-au mai situat și indicii valorii unitare aferenți grupelor **metale comune și articole din acestea** cu 99,6% reprezentând 11,1 % din total importuri și **materii textile și articole din acestea** cu 98,4%, dar cu pondere mult mai mică în importuri, respectiv de 7,1%:

	IVU 2007/2006 %	Ponderea secțiunii de bunuri în total import %
IVU - TOTAL	98,2	-
IVU > IVU total		
Produse minerale	102,4	12,1
Metale comune și articole din acestea	99,6	11,1
Materii textile și articole din acestea	98,4	7,1
IVU < IVU total		
Mijloace și materiale de transport	94,9	13,8
Mașini și dispozitive mecanice, mașini, aparate și echipamente electrice, aparate de înregistrat și de reprodus sunetul și imagini TV	97,0	24,9

Sursa: Institutul Național de Statistică

Analiza evoluției raportului de schimb în anul 2007 la nivel de secțiuni de produse pune în evidență următoarele:

- **produsele vegetale** au înregistrat un raport de schimb de 120,8%, în special pe seama creșterii accentuate (cu peste 30%) a indicelui valorii unitare a exporturilor. Astfel, raportul de schimb aferent produselor vegetale s-a majorat la 159,8% în trimestrul IV. Se remarcă faptul că, în cazul produselor vegetale, indicele favorabil al valorii unitare la export în 2007 s-a datorat, în principal, evoluției prețurilor de export la cereale, care au înregistrat un indice de 154,9% față de anul anterior;

- **produsele alimentare, băuturi și tutun** au înregistrat de asemenea un raport de schimb extrem de avantajos, respectiv de 135,4%, ca urmare a unui indice al valorii unitare la export de 131,1% și la import de 96,9%. Dacă în cazul produselor vegetale, trimestrul IV a înregistrat nivelul maxim al raportului de schimb, în ceea ce privește produsele alimentare, băuturi și tutun, maximum s-a atins în trimestrul III (144,4%) datorită unui IVU de export și de import de 141,0% respectiv 97,6%;

- **produsele minerale** au realizat un raport de schimb supraunitar (104,3%) ca urmare a unui indice al valorii unitare la export de 106,8%, superior celui de import, respectiv 102,4%. În contextul majorărilor substanțiale ale cotațiilor internaționale ale țițeiului în 2007 - tendința continuând de altfel și în 2008 -, se constată că România a reușit să valorifice mai mult la export oportunitățile piețelor externe, decât să sufere la import consecințele exploziei prețurilor petrolului și produselor petroliere;

- în cazul **metalelor comune și articole**, din acestea deși în ultimii ani piața externă s-a caracterizat printr-o creștere constantă a prețurilor, s-a realizat un raport de schimb favorabil, respectiv de 112,4%, sub influența aproape exclusivă a indicelui valorii unitare la export. În acest context, se remarcă faptul că la exporturile de fontă, fier și oțel s-a înregistrat un indice al valorii unitare de 116,4%;

- la **materii textile și articole**, din acestea raportul de schimb a fost de 108,6%, rezultând dintr-un indice al valorii unitare de 106,9% la export și respectiv de 98,4% la import. Pornind de la faptul că, deși în scădere, majoritatea exporturilor produse din această grupă se realizează în regim de perfecționare activă, se constată că prețurile externe obținute au fost superioare, reflectând o ameliorare sensibilă a calității acestor produse;

- **mașini și dispozitive mecanice; mașini, aparate și echipamente electrice**, raportul de schimb a fost de 102,8%, indicii valorii unitare fiind ușor subunitari, respectiv 99,7% la export și 97,0% la import;

- **mijloace și materiale de transport** au înregistrat un raport de schimb de 108,1%, ca urmare a unui indice al valorii unitare la export de 102,6% și respectiv de 94,9% la import. De remarcat că acest raport a fost

influențat de evoluția favorabilă a prețurilor externe la automobile și alte vehicule, unde s-a reușit obținerea unui indice al valorii unitare de 103,8% la export, comparativ cu cel de 94,6% realizat la import.

Din punctul de vedere al orientării geografice pe piețele externe, schimburile comerciale se concentrează în proporție de 2/3 cu țările membre ale Uniunii Europene. În cadrul acestor schimburi s-a realizat un raport de schimb foarte avantajos, respectiv de 109,2%, ceea ce reprezintă o performanță pentru țara noastră dacă avem în vedere exigențele pieței unice europene.

Raportul de schimb pe capitole în comerțul cu Uniunea Europeană în 2007

- % -

COD NC	Denumire	IVU la export	IVU la import	Raportul de schimb
	Uniunea Europeană	106,4	97,5	109,2
27	Combustibili și produse petroliere	115,2	100,9	114,1
39	Materiale plastice și articole din materiale plastice	101,7	97,4	104,4
62	Articole de îmbrăcăminte și accesorii, altele decât tricotate sau croșetate	109,5	110,0	99,5
64	Încălțăminte și părți ale acesteia	111,7	113,3	98,6
72	Fontă, fier și oțel	123,3	96,8	127,3
73	Produse din fontă, fier și oțel	105,3	96,3	109,4
84	Cazane, turbine, motoare, aparate și dispozitive mecanice; părți ale acestora	106,1	97,7	108,6
85	Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat și reprodus sunetul și imagini TV	97,7	98,4	99,3
87	Automobile, tractoare și alte vehicule terestre	107,9	94,6	114,0

Sursa: Institutul Național de Statistică

La nivel de capitole, în acest context, se constată că cel mai avantajos raport de schimb s-a înregistrat la **fontă, fier și oțel** și anume de 127,3%, în condițiile unui indice al valorii unitare la export de 123,3% și respectiv de 96,8% la import. De asemenea și în privința **combustibililor și produselor petroliere** s-a obținut un raport de schimb superior celui realizat pe total, respectiv de 114,1%.

Ca urmare a unui indice al valorii unitare de export supraunitar (107,9%) și a unui indice al valorii unitare de import subunitar (94,6%) la **automobile, tractoare și alte vehicule terestre** s-a realizat un raport de schimb de 114%. De asemenea, în ceea ce privește **articolele de îmbrăcăminte și accesorii, altele decât tricotate sau croșetate**, acestea

au înregistrat un indice al valorii unitare la export de 109,5% și respectiv de 110,0% la import, raportul de schimb fiind ușor subunitar (99,5%).

Un fenomen similar s-a manifestat și în privința capitolului **încălțăminte și părți ale acestora** care a realizat un raport de schimb subunitar respectiv de 98,6%, în condițiile unui indice al valorii unitare de export de (111,7%) și de import de 113,3%.

Raportul de schimb pe secțiuni de produse

anul precedent=100%

COD NC	Denumire	2007				
		Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV	AN
	Total					
	Export	103,8	106,7	106,3	107,0	106,0
	Import	96,2	97,9	98,9	99,5	98,2
	Raport de schimb	107,9	109,0	107,5	107,6	107,9
II	Produse vegetale					
	Export	106,0	108,5	128,6	168,3	131,8
	Import	109,9	105,6	117,6	105,3	109,1
	Raport de schimb	96,5	102,7	109,4	159,8	120,8
IV	Produse alimentare, băuturi și tutun					
	Export	111,0	133,2	141,0	133,7	131,1
	Import	94,9	96,7	97,6	97,6	96,9
	Raport de schimb	117,0	137,7	144,4	137,0	135,4
V	Produse minerale					
	Export	91,5	108,1	109,9	116,3	106,8
	Import	92,1	97,1	105,8	112,8	102,4
	Raport de schimb	99,4	111,3	103,9	103,2	104,3
XI	Materii textile și articole din acestea					
	Export	105,4	103,8	110,3	108,3	106,9
	Import	97,2	99,5	97,6	99,2	98,4
	Raport de schimb	108,5	104,3	113,0	109,2	108,6
XV	Metale comune și articole din acestea					
	Export	110,7	115,6	112,7	108,9	112,0
	Import	99,5	99,6	100,6	98,9	99,7
	Raport de schimb	111,2	116,1	112,0	110,2	112,4
XVI	Mașini și dispozitive mecanice; mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile					
	Export	101,7	101,4	97,2	98,9	99,7
	Import	96,3	97,8	96,3	97,4	97,0
	Raport de schimb	105,6	103,7	100,9	101,6	102,8
XVII	Mijloace și materiale de transport					
	Export	104,0	105,7	100,3	100,8	102,6
	Import	94,4	96,2	95,1	93,9	94,9
	Raport de schimb	110,2	109,9	105,4	107,4	108,1